

NHÂN MỘT TRƯỜNG HỢP ÁP XE QUANH AMIDAN

Ngày 28/2/2017, Khoa Tai Mũi Họng Bệnh viện Tân Bình tiếp nhận bệnh N.C.M. (19 tuổi) ngụ ở Vĩnh Long đến khám vì sốt 2 ngày, nuốt đau, không ăn uống được, nói khó. Tổng trạng bệnh nhân mệt mỏi, vẻ mặt nhiễm trùng, sốt cao 39°C. Bệnh nhân há miệng hạn chế, sưng vùng cổ hai bên. Khám họng thấy hai amidan sưng to, đỏ, nhiều mủ, trụ trước amidan sưng phồng. Chẩn đoán ban đầu là áp xe quanh amidan hai bên (giai đoạn viêm tấy). Bệnh nhân được điều trị: Ceftriaxon 1g 1lọ x 2 lần /ngày (tiêm tĩnh mạch chậm), kháng viêm, giảm đau hạ sốt và nâng tổng trạng trong 7 ngày. Bệnh nhân hết sốt, khỏe, ăn uống được, bớt sưng đau vùng cổ sau 3 ngày và xuất viện sau 7 ngày điều trị.



Áp xe quanh amidan là gì?

Áp xe quanh amidan là hiện tượng viêm tấy, hóa mủ tổ chức liên kết lỏng lẻo nằm quanh amidan - giữa amidan và thành bên họng. Áp xe quanh amidan thường gặp ở trẻ lớn và người lớn. Viêm amidan lại là loại bệnh hay gặp trong giai đoạn chuyển mùa, kéo theo sự gia tăng của áp xe quanh amidan khi thời tiết thay đổi.

Nếu áp xe quanh amidan không được điều trị đúng cách, nhiễm trùng có thể lan đến khoảng bên họng, khoảng sau họng, trung thất và phổi. Sự sưng nề có thể đẩy amidan vào đường giữa và lưỡi gà từ đường giữa sang bên đối diện làm hẹp đường thở, trong những trường hợp nặng có thể gây ra khó thở, nhiễm trùng huyết và cần cấp cứu.

Nguyên nhân gây áp xe quanh amidan

Vi khuẩn gây bệnh có thể cả kỵ khí và hiếu khí, trong đó hay gặp là liên cầu tan huyết beta nhóm A. Nguyên nhân hay gặp của áp xe quanh amidan là do viêm amidan cấp mủ không được điều trị, do độc tố vi khuẩn cao hoặc do vi khuẩn kháng thuốc.

Triệu chứng

Áp xe quanh amidan điển hình thường xuất hiện sau viêm amidan cấp khoảng 5 - 7 ngày. Có thể nghĩ đến việc bị áp xe quanh amidan nếu thấy đau họng liên tục trong khi vẫn đang được sử dụng kháng sinh, mức độ đau tại họng giảm trong một hai ngày đầu, sau đó lại tăng lên ngày một nặng.

Đặc điểm đau họng trong áp-xe quanh amidan là đau lan lên tai khi nuốt, đau như ở vùng góc hàm. Đi kèm theo là sốt 39 - 40°C, mệt mỏi, môi khô, lưỡi đỏ có nhiều giả mạc trắng đục trên bề mặt. Bệnh nhân nuốt khó, nước bọt chảy nhiều, hơi thở hôi, giọng nói bị thay đổi. Giai đoạn muộn khi khối áp xe lan ra vùng cơ cắn sẽ gây ra hiện tượng khít hàm gây há miệng khó và rất đau. Có thể có khó thở khi khối áp-xe lấp kín họng miệng rồi lan dần xuống họng thanh quản

Khám họng thấy amidan một/ hai bên sưng to, đỏ, bề mặt amidan có mủ. Trụ trước amidan sưng nề, phồng, lưỡi gà mọng hoặc nề trụ sau. Lưỡi gà mọng nước, di động kém. Thường có sưng đau hạch cổ cùng bên.

Cận lâm sàng

- Xét nghiệm máu: bạch cầu tăng cao, chủ yếu là bạch cầu đa nhân trung tính.
- Xét nghiệm chất mủ quét họng hay chọc hút mủ tìm vi khuẩn gây bệnh và làm kháng sinh đồ.

Điều trị

- Viêm tấy quanh amidan: kháng sinh, kháng viêm liều cao đường uống hoặc tiêm; đồng thời hạ sốt, giảm đau cho bệnh nhân trong 7 ngày.
- Khi đã có mủ:
 - Chích rạch dẫn lưu mủ, giữ cho vết rạch luôn mở trong 3 ngày.
 - Kháng sinh tiêm hay truyền tĩnh mạch, chống cả vi khuẩn hiếu khí và kỵ khí, kháng viêm, giảm đau trong 7-10 ngày.
 - Cắt amidan: có thể cắt amidan “nóng” trong khi có áp xe, có kháng sinh bảo vệ. Hoặc cắt amidan sau trích rạch (dẫn lưu mủ) 4-5 ngày khi nhiệt độ trở về bình thường (khi hết dấu hiệu viêm nhiễm tại chỗ và toàn thân).

Thông thường cắt amidan sau khi điều trị khỏi áp xe 2-3 tháng để tránh tái phát.

Phòng bệnh

Khi xuất hiện các triệu chứng của bệnh, bệnh nhân cần được điều trị tốt các trường hợp viêm amidan cấp hay mạn tính theo đúng chỉ định của thầy thuốc chuyên khoa tai mũi họng. Không nên tự ý mua thuốc về sử dụng hoặc sử dụng không đúng thuốc, cách dùng cũng như thời gian uống mà bác sĩ đã kê đơn. Phòng ngừa biến chứng áp xe quanh amidan bằng cách phòng ngừa viêm họng, amidan và phòng biến chứng răng khôn. Giữ họng thường xuyên sạch bằng cách súc miệng, họng hàng ngày bằng những thuốc có tính kiềm nhẹ, ăn uống hợp vệ sinh, chú ý giữ ấm cơ thể khi trời lạnh.

Tiên lượng

Trong hầu hết các trường hợp, áp xe quanh amidan sẽ được chữa trị khỏi dứt điểm. Một số tái phát cần phải cắt bỏ amidan.

Biến chứng

Nếu không chữa trị kịp thời và đúng cách, bệnh có thể để lại biến chứng:

- Tắc nghẽn đường thở
- Viêm các mô ở hàm, cổ và ngực.
- Viêm màng ngoài tim, viêm màng trong tim (hiếm gặp)
- Viêm phổi, tràn dịch màng phổi
- Nhiễm trùng huyết

Khi nào nên đi khám?

Giai đoạn viêm tấy quanh amidan là giai đoạn trung gian giữa viêm amidan cấp và áp xe quanh amidan. Việc phát hiện bệnh nhân trong giai đoạn này, trước khi xuất hiện áp xe quanh amidan có ý nghĩa rất quan trọng, tránh cho bệnh nhân phải can thiệp thủ thuật, thời gian điều trị được rút ngắn.

Hãy đi khám bác sĩ ngay khi bị viêm amidan và có những triệu chứng của viêm phát triển thành áp xe:

- Khó thở
- Khó nuốt
- Đau tức ngực
- Sốt liên tục

Tóm lại

Nếu được điều trị đúng phương pháp, các triệu chứng bệnh áp xe quanh amidan sẽ thuyên giảm nhanh chóng, đồng thời loại bỏ mầm bệnh và cải thiện tình trạng sức khỏe. Khi phát hiện bị viêm amidan cần điều trị sớm và triệt để.